

ENERJİDE YENİ DÖNEM!

HAZIRLAYAN: HASAN KUŐ

SON 10 YILLIK DÖNEMDE TOPLAM ENERJİ TÜKETİMİNİN HER YIL ORTALAMA YÜZDE 5.1 ARTIŞ GÖSTERDİĞİ TÜRKİYE'DE ENERJİ ARZ GÜVENLİĞİ VE BUNU DESTEKLEYECEK KAYNAK ÇEŞİTLİLİĞİNİN ARTIRILMASI ANA HEDEFLER OLARAK BELİRLENDİ. ANCAK VERİLEN TEŞVİKLER, ENERJİ SEKTÖRÜNDE YATIRIMCI ÇEKMEYE VE YATIRIMLARI ARTIRMAYA DEVAM ETSE DE KURLARDA YAŞANAN VOLATİLİTE SEKTÖRDE KAYIPLARA NEDEN OLDU.

292

MİLYAR KWH

Türkiye'nin 2017 yılı
elektrik tüketimi

31.5

BİN MW

Jeotermal enerjinin
Türkiye'deki
potansiyeli

4750

MW

Türkiye'nin Ağustos
2018 itibarıyla GES
kurulu gücü

7

BİN MW

Bu yılın ilk yarısındaki
kurulu RES gücü

48

BİN MW

Türkiye'nin rüzgâr
enerjisi potansiyeli

54.5

MİLYAR M3

Türkiye'nin 2018 yılı
doğalgaz tüketim
tahmini

168

MİLYAR TL

Akaryakıt dağıtım
sektörünün büyüklüğü

Sürdürülebilir kalkınmayı odağına alan Türkiye, reel sektörün üretim gücünün yanı sıra devlet teşvikleri ve özel sektörün de desteğiyle enerji alanında başarılı politikalar geliştiriyor. Son 10 yıllık dönemde toplam enerji tüketiminin her yıl ortalama yüzde 5.1 artış gösterdiği Türkiye’de enerji arz güvenliği ve bunu destekleyecek kaynak çeşitliliğinin artırılması ana hedefler olarak belirlendi. Ancak verilen teşvikler, enerji sektöründe yatırımcı çekmeye ve yatırımları artırmaya devam etse de kurlarda yaşanan volatilité sektörde kayıplara neden oldu.

Son 15 yılda büyük ölçekli firmaların milyar dolarlık yatırımlara imza attığı enerji sektörü, en çok banka kredisi alan sektörler arasında yer alıyor. 2003’ten bu yana enerji projelerine yapılan 95 milyar dolarlık yatırımın 51 milyar dolarının hâlâ ödenmesi gereken borçlardan oluştuğuna dikkat çeken uzmanlar, dövizdeki dalgalanmanın bu yatırımların hayata geçmesinin önünde engel teşkil ettiğine dikkat çekiyor. Bu yıl için enerjide ana değişkenlerin TL’nin seyri ve emtia fiyatlarındaki değişim olduğunun altını çizen sektör temsilcileri, TL’deki değer kaybının maliyetleri artırarak, kârlılığı düşüreceğini belirtiyor.

Fosil yakıt rezervlerinin riskli limitleri, enerjinin sürdürülebilir kalkınmadaki önemini giderek artırıyor. Türkiye, yenilenebilir enerjide özellikle son 10 yılda küresel ölçekte en hızlı büyüyen ülkeler arasında yer aldı. Elektrik tüketiminin ise 2023 yılında 400 TWh’ye ulaşacağı öngörülüyor. Bunu karşılamak için de kurulu gücün aynı döneme kadar 100 bin MW’a ulaştırılması hedefleniyor. Türkiye’nin elektrik üretim portföyünün gelişimiyle birlikte, özellikle yenilenebilir enerji kaynaklarının ağırlığının artırılarak kaynak çeşitliliğinin sağlanması hedefleniyor.

Elektrik sektörünün büyümesi sanayinin gelişimine bağlı

Türkiye’nin elektrik üretimi artsa da üretimin kaynaklar bazındaki dağılımında da kayda değer değişimler yaşanıyor. Bu bağlamda uzun vadede ülkenin elektrik üretim portföyünün yüzde 30 hidroelektrik, yüzde 30 termik, yüzde 30 yenilenebilir ve yüzde 10 oranında nükleerden oluşacağı öngörülüyor. Türkiye elektrik sektörünün büyümesi büyük ölçüde sanayinin ve perakende satış piyasasının gelişimine bağlı. Dolayısıyla

sektörün uzun vadedeki potansiyeli açısından ekonomik büyümenin gelişimi ve maliyet bazlı fiyatlandırma, kayda değer önem taşıyor. Elektrik Dağıtım Hizmetleri Derneği’nden (ELDER) alınan verilere göre Türkiye’nin elektrik tüketimi 2017 yılı sonu itibarıyla 292 milyar kWh seviyesine ulaştı. Sektörün şu anda başlıca gündem maddesi ise finansal sürdürülebilirlik...

Özellikle dövizdeki öngörülemezlikler, diğer tüm sektörlerde olduğu gibi enerji sektörünü de olumsuz etkiliyor. Özelleştirme döneminde dağıtım şirketleri tarafından kullanılan kredilerin dolar bazlı olması nedeniyle kurdaki her artış, borç miktarını durduğu yerde artırıyor. Bu da dağıtım şirketlerini ve dolayısıyla sektörü finansal strese sokuyor. Diğer taraftan kapasite mekanizması ve yan hizmetler

mevzuatı çalışmalarında sona gelindi. Kapasite mekanizması uygulaması 2018 itibarıyla hayata geçiyor. Piyasaya sunulacak yerli elektriğin miktarını belirleyecek olan kapasite mekanizmasıyla elektrikte arz güvenliğinin temin edileceği, santrallerin emre amadeliğinin güvence altına alınacağı belirtiliyor.

Yerli kaynaklara öncelik vermek koşuluyla mekanizma kapsamında yer alan santrallere birim elektrik üretim maliyetlerinin piyasa fiyatının altında kalması halinde ‘kapasite mekanizması’ üzerinden belli bir tutarda destek olunması planlanıyor.

Türkiye’nin güneşlenme süresi diğer ülkelere göre yüksek

Ülkenin yenilenebilir enerji potansiyeli içinde en önemli yeri tutan hidroelektrik

kaynakları bakımından incelendiğinde; Türkiye’de teorik hidroelektrik potansiyeli 433 milyar kWh ile küresel potansiyelin yüzde 1’ini, Avrupa’daki potansiyelin yüzde 16’sını oluşturuyor. Bu potansiyel 2017 yılı sonu itibarıyla büyük ölçüde değerlendirilmiş durumda. Akarsu ve barajlı santrallerden gelen toplam hidroelektrik enerjisinin elektrik üretimindeki payı, 2016 yılında yüzde 34, Ekim 2017 verilerine göre ise yüzde 33 olarak gerçekleşti.

Diğer taraftan yine coğrafi konum itibarıyla yüksek güneş enerjisi potansiyeline sahip olan Türkiye’nin yıllık toplam güneşlenme günlük ortalama 7.5 saati, yıllık ise 2 bin 741 saati buluyor. TEİAŞ verilerine göre GES kurulu gücü Ağustos 2018 itibarıyla 4 bin 750 MW’a ulaştı. Türkiye toplam kurulu güç potansiyelinin 87 bin MW olduğu

düşünüldüğünde sektörün yaklaşık yüzde 6’lık büyüklüğe ulaştığı görülüyor. Yatırım maliyetlerindeki düşüşler, teknolojik gelişmeler ve mevzuatlardaki düzenlemelerle birlikte 2023’te GES kurulu gücünün 10 GW’ı geçeceği tahmin ediliyor.

Yenilenebilir kaynaklardan üretimin artırılması hedefleniyor

Enerji üretimini artırmanın yanında enerjinin verimli kullanılmasına yönelik çalışmalar da yapılması gerekiyor. Bu noktada lisanssız ve yenilenebilir kaynaklardan üretimin artırılması hedefleniyor. Özellikle elektriğin yenilenebilir kaynaklardan belirli limitler çerçevesinde lisanssız olarak üretilmesi Türkiye’nin hem enerji verimliliğini artırmak hem de arz güvenliği sağlamak açısından çok önemli. Bu kapsamda ye-

nilenebilir enerji potansiyeli bakımından kaynak çeşitliliği sağlayan diğer bir güç de rüzgâr enerjisi. Rüzgâr enerjisi potansiyeli 48 bin MW olarak belirlenen Türkiye, yenilenebilir enerjide özellikle son 10 yılda dünyanın en hızlı büyüyen ülkeleri arasında yer alıyor. 2007 yılında rüzgâr enerjisinde sadece 146 MW olan kurulu güç, 2018 yılı ilk yarısı itibarıyla 48 kat artarak 7 bin 12 MW seviyesine ulaştı.

Rüzgârın yanında lisanslı ve lisanssız güneş enerjisi yatırımlarında düşünüldüğünde ise yaklaşık 12 bin MW’lık bir kurulu güce ulaşan Türkiye, 2017 yılında Enerji Bakanlığı’nın desteğiyle rüzgâr ve güneşte biner MW gücünde iki YEKA ihalesini de tamamladı. Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması’nın (YEKDEM) 2020’den sonra devam ettirilmemesi kararı

alındı. Off shore RES'ler için ise önemli bir adım bu yıl atıldı. Saros, Kıyıköy ve Gelibolu aday bölgeler arasında yer alıyor ve toplamda bin 200 MW kurulu gücünde off shore RES projeleri planlanıyor.

Yeni YEKA ihaleleri gerçekleştirilecek

2020'den sonra hayata geçirilecek yenilenebilir enerji santrallerine destek YEKA modeli ile devam edecek. Yeni dönemde yeni sahalar ve bekleyen projeler için yeni YEKA ihaleleri gerçekleştirilmesi planlanıyor. Birçok gelişmiş ülkede görülen 100,

300, 500 MW gibi küçük ölçekli YEKA ihalelerinin hem yerli firmaların potansiyellerini göstermelerinde hem de onlara makine, ekipman ve komponent üretimi yapan KOBİ'lerin büyümelerinde katalizör etkisi yaratabileceğine dikkat çeken uzmanlar, yerinde tüketimi özendirici YEKA'ların yapılması ile yerli istihdam sağlanmasının yanı sıra orada çalışanların sektörü de daha iyi tanıyabileceğini dile getiriyor. Göz ardı edilmemesi gereken bir başka kaynak da jeotermal enerji kaynakları. Aktif bir tektonik kuşak üzerinde yer aldığı için jeotermal açıdan globalde zengin bir konumda yer

alan Türkiye'nin, yerli enerji kaynaklarından biri olan jeotermal enerjinin potansiyeli 31 bin 500 MW olarak değerlendiriliyor. Çeşitli bölgelerde bin civarında doğal çıkış şeklinde değişik sıcaklıklarda çok sayıda jeotermal kaynak mevcut. 2016'da toplam kurulu güç içindeki payı yüzde 1 olan jeotermal enerji, 2017'nin ilk 10 aylık döneminde payını 1.2'ye yükseltti.

Yenilenebilir enerji kaynaklarındaki artışa rağmen kömür, petrol ve doğalgaz gibi fosil yakıtlar 2040'a kadar ana enerji kaynakları olarak konumlarını koruması bekleniyor. Hem Türkiye'nin elektrik üretimindeki ağırlığı hem de son dönemde yaşanan gelişmeler göz önüne alındığında özellikle doğalgaz tüketiminin giderek arttığı görülüyor. 2016 yılında 46.3 milyar metreküpün üzerinde olan rakamın 2017 yılında yüzde 16 artışla 53.8 milyar metreküp olarak gerçekleştiği belirtiliyor. 2018 yılı için EPDK tarafından ilan edilen tüketim tahmini ise 54.5 milyar metreküp.

Doğalgazda arz yetersizliği yaşanmaması hedefleniyor

Doğalgazda günlük sisteme giriş kapasitesi mevcuttaki yaklaşık 220 milyon metreküpten, 250 milyon metreküpe çıkacak olan Türkiye'de, bu şekilde kışın talebin günlük 280 milyon metreküpe yükseldiği soğuk günlerde doğalgaz arz yetersizliği yaşanmaması hedefleniyor. Ayrıca ikinci FSRU, yani yüzen LNG tesisinin de devreye alınması planlanıyor. Türkiye, 2023 itibarıyla 11 milyar metreküplük doğalgaz depolama kapasitesine ulaşmayı ve bölgedeki en büyük kapasiteye sahip ülkelerden biri olmayı hedefliyor.

İspatlanmış petrol ve doğalgaz rezervlerinin dörtte üçüne sahip bölge ülkeleriyle, Avrupa'daki tüketici pazarları arasında jeo-stratejik bir konuma sahip olan Türkiye'nin bu ayrıcalıklı doğal köprü konumu enerji güvenliği bağlamında fırsatlar sağlıyor. Bu kapsamda Türkiye, bölgesel enerji stratejisini geliştirirken, gerek doğu-batı gerekse kuzey-güney enerji koridorları üzerindeki konumunun güçlendirilmesini göz önünde bulunduruyor. Doğalgazda halihazırda inşası devam eden TANAP ve Türk Akım projeleri rekabetçi bir enerji piyasası oluşturarak, sadece Türkiye'nin avantajına değil aynı zamanda Avrupa için de fırsata dönüşmesini sağlıyor. Enerjinin

İpek Yolu' olarak bilinen ve Azeri gazını Avrupa'ya ulaştıran TANAP projesi, Türkiye'nin enerjide transit üs olma alanındaki iş birliklerinin başında geliyor. TANAP ile Hazar gazı ilk kez Avrupa'ya ulaştı.

Türk Akım Doğalgaz Boru Hattı'nda ilk adım

Diğer yandan Rus doğalgazını Türkiye'ye ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşıyacak olan Türk Akım Doğal Gaz Boru Hattı projesinin ilk hattı tamamlandı. Globalde en büyük inşaat gemisi olan Pioneering Spirit tarafından döşenen Türk Akım Doğalgaz Boru Hattı'nın derin sulardaki boru hatlarından biri Türkiye'nin iç pazarındaki ihtiyacı karşılarken, diğer hattın, Türkiye-Avrupa sınırına uzanarak, Güney ve Güneydoğu Avrupa'ya Rus doğalgazını aktaracağı öngörülüyor. Bu stratejik konumu dolayısıyla Türkiye'nin Avrasya coğrafyasının enerji ekonomisi üzerindeki etkinliğini artırdığına vurgu yapan uzmanlar, Doğu Akdeniz'den, İsrail ve Irak'tan gelmesi muhtemel gazın da Türkiye üzerinden geçirilerek kazan-kazan projelerine dönüştürülebileceğini belirtiyor. Elektrik üretiminde tamamı ithal edilen doğalgaza karşı yerli bir kaynak olarak gösterilen kömürde ise Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, 2023'e kadar tüm yerel linyit ve taş kömürü rezervlerini enerji üretimi amaçlı değerlendirmeye yönelik çalışmalarını sürdürüyor ve bu konuda özel sektöre çeşitli teşvik olanaklarıyla destek olmayı planlıyor. KPMG Türkiye'nin sektörün 2017 yılında gösterdiği performansı ve 2018 yılındaki yol haritasını değerlendiren Enerji Raporu'na göre, Türkiye elektrik üretiminde 2017 itibarıyla yüzde 22 payı olan

kömürün, elektrik üretiminde dünya genelindeki payı yüzde 41'i buluyor. Bakanlık açıklamalarına göre yeni bulunan kaynaklarla birlikte Türkiye'de 17 milyar tonun üzerinde açığa çıkarılmayı bekleyen yerli kömür rezervinin ekonomiye yeni teknoloji ve çevreci kriterlerle kazandırılması önem taşıyor. Ancak yabancı sermaye ve bankaların mevzuatlarının kömür yatırımlarına yönelik çekinceleri, bu alanda yapılacak yeni yatırımların önünde dış finansman açısından bir zorluk olarak görülüyor.

Petrol ithalatı 2017 yılında 42.7 milyon tona yükseldi

Diğer taraftan Türkiye'nin toplam petrol ithalatı 2017'de bir önceki yıla göre

yüzde 6.4 artarak, 42.7 milyon tona yükseldi. En fazla ithalat İran, Rusya ve Irak'tan yapıldı. Türkiye, toplam petrol ithalatındaki en büyük kalem olan ham petrol ithalatını 2017'de bir önceki yıla göre yüzde 3.2 artırarak 25.7 milyon tona çıkardı. Petrolde en fazla ithalat yapılan ülkeler arasında yer alan Irak ile 2017 yılında referandum krizi sonrasında ortaya çıkan tablonun her iki ülke ilişkileri açısından gerilimli bir dönemin geçmesine neden olduğunu belirten uzmanlar, son olarak Irak merkezi hükümetinin Türkiye sınırına doğru günlük 1 milyon varil petrol taşınmasına olanak verecek yeni bir petrol boru hattı inşa etme kararı aldığı ifade ediyor.

Akaryakıt dağıtım sektörüne bakıldığında ise petrol fiyatları makul seviyelerde seyrederken, tüketimde de yüzde 6.4 artış gözlemlendi. 2017 yılında Gelir ve Kurumlar Vergileri hariç sektörün büyüklüğü 168 milyar TL'ye ulaştı. Bunun 92 milyar TL'den fazlası ise dolaylı vergiler. PETDER'in verilerine göre, Türkiye'de toplam otomotiv ürünleri tüketimi yasadışı akaryakıt faaliyetleriyle yapılan başarılı mücadele ile son beş yılda her yıl ortalama yüzde 7 büyüyerek, yaklaşık 38 milyon metreküpe ulaştı. Akaryakıt dağıtım sektörü 2017 yılı sonu itibarıyla petrol piyasasında dört rafineri, 110 dağıtıcı ve 12 bin 500'den fazla istasyonlu akaryakıt bayisi EPDK'dan lisanslı olarak faaliyet gösteriyor.

“LPG SEKTÖRÜNÜN ÖNÜNÜ AÇACAK POLİTİKALAR GELİŞTİRİLMELİ”

Gökhan TEZEL
Türkiye LPG Meclisi Başkanı

Dünyada sera gazı emisyonları konusunda önemli kararlar alınıyor ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yapılan yatırımlar artıyor. LPG, hava kirliliğini azaltan etkisi, erişilebilirliği ve ekonomisi düşünüldüğünde en çevreci geleneksel yakıtlar arasında yer alıyor. Karbon salımı diğer fosil yakıtlara göre daha düşük olduğu gibi toprağa, su kaynaklarına olumsuz etkisi bulunmuyor. Bazı değerlerden bahsetmek gerekirse; Dünya LPG Birliği çalışmalarına göre LPG'nin karbon ayak izi kalorifer yakıtından yüzde 20, kömürden ise yüzde 50 daha düşük. Araçlarda otogaz olarak kullanımı ile benzine göre karbondioksit emisyonlarında yüzde 10 ila 12 oranında azalma mümkün. Ayrıca iklim değişikliğinin en büyük sebeplerinden olan 'Siyah Karbon' salımı açısından da değeri neredeyse sıfır.

Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre dünyada halen 3 milyara yakın insan, pişirme ve ısınma ihtiyaçlarını açık ateş ve basit ocaklar kullanarak biyokütle, gazyığı ve kömür ile karşılıyor. Odun ve kömür kullanımı LPG'ye kıyasla enerji başına 150 kat fazla karbonmonoksit üretiyor ve konutlarda katı yakıt kullanımına bağlı dumana maruz kalan kişilerin solunum yolu

Büyüyen Türkiye için enerjide kaynak çeşitliliği kritik önem taşıyor. Enerji politikalarında LPG sektörünün önünü açacak yeni kullanım alanları yaratacak politikaların geliştirilmesi gerekiyor. LPG kapsamlı uygulamalarla hak ettiği yeri almalı.

hastalıklarına yakalanma riski kayda değer oranda yükseliyor.

“LPG en hızlı büyüyen enerji kaynaklarından biri”

Gerek çevre gerekse insan sağlığına olumlu etkileri ile global pazarda farklı teşviklerle kullanımı desteklenen LPG'nin genel enerji tüketimindeki payı artarken, yenilenebilir enerji ile birlikte en hızlı büyüyen enerji kaynaklarından biri olmayı da sürdürüyor. Bu artışı somut olarak belirtmek gerekirse; dünyanın toplam enerji tüketimi yıllık bazda yüzde 2.2 artarken, LPG tüketiminin ise bu genel büyümenin üzerinde, yaklaşık yüzde 4 seviyelerinde artış gösterdiğini görüyoruz.

Büyüyen Türkiye için enerjide kaynak çeşitliliği kritik önem taşıyor. Bu noktada, sektörümüzde de önemli bir rol düşüyor. LPG, konutlarda, araçlarda ve sanayi tesislerinde önemli bir alternatif. Sunduğu enerji verimliliğinin yanı sıra temiz enerji kaynağı olması, muadillerine oranla hava kirliliğini minimize etmesi, lojistik ve ekonomik avantajları, tüm hava koşullarında kullanılabilir olması, rezervlerinin fazla ve çeşitli olması gibi birçok sebeple Türkiye'de de tercih edilmeye devam edecek.

LPG sektörünün bugünkü kompozisyonunu mümkün kılan dinamikler devam ettiği sürece, pazarın büyüklüğünü korumasını bekliyoruz. Bununla birlikte enerji politikalarında LPG sektörünün önünü açacak, yeni kullanım alanları yaratacak politikaların geliştirilmesi de gerekiyor. Sektör olarak başlıca beklentimiz, LPG'nin ulusal enerji stratejisi içinde, kapsamlı uygulamalarla hak ettiği yeri alması. Arz güvenliği açısından önemli bir alternatif olan LPG, globalde kullanımı desteklenen, yıllar itibarıyla üretimi de, tüketimi de artan bir yakıt türü.

Türkiye nüfusu çok genç ve çok büyük bir potansiyele sahip. TÜİK verileri incelendiğinde, gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında araç sahiplik oranımız çok düşük, bin kişide yaklaşık 280-300 seviyesinde. Bu oran otomobil için bin kişide 150 ila 160 civarında. Önümüzdeki yıllarda, gelir seviyelerindeki iyileşmeyle otomobil sahiplik oranında da artış olacağını öngörüyoruz. Avrupa ortalamasına bakıldığında Türkiye'deki oranın dört katı civarında bir artış potansiyeli bulunduğunu söylemek mümkün. Bazı ülkeler otogazlı araçla kullanımını farklı uygulamalarla destekliyor. Bu kapsamda, ayrı şeritler açıyor. Ayrıca araç alımında düşük vergi uyguluyor, belli bölgelerde emisyonu azaltmak için, araba kullanımını sınırlarken otogazlı araçları çevreci özelliğinden dolayı bu kapsamın dışında tutup, kısıtlama getirmiyor ve araç filolarında LPG'li araç bulunmasını zorunlu tutuyor.

"Vergide avantaj sağlanırsa araç dönüşümü hızlanır"

Özetle, çevreci bir yakıt olan LPG'nin kullanımı, kalıcı ya da dönemsel teşviklerle cesaretlendiriliyor. Çevresel faktörleri göz önünde bulundurarak otogaz alanında motorlu taşıtlar ya da taşıt alım vergilerinde birtakım avantajlar sağlanırsa, araç dönüşümlerinin hızlanacağına ve sektörün önünün biraz daha açılacağına inanıyorum. Bugün itibarıyla Türkiye'de böyle bir destek sistemi ne yazık ki yok. Vatandaşların yüzde 38'i LPG'li otomobil kullanırken, kamu araç parkında da aynı oranda LPG'li otomobil görmek ise en büyük arzumuz. Türkiye LPG pazarı, 4 milyon tonu aşkın tüketimle petrokimya ve rafineri hariç globalde 11'inci, Avrupa'da ise ikinci büyük pazar.

“YAKIT TÜKETİMİNDE MOTORİNİN PAYI ARTTI, LPG’NİN İSE AZALDI”

Niyazi İLTER
Petrol Sanayi Derneği (PETDER)
Genel Sekreteri

PETDER tarafından hazırlanan ve akaryakıt dağıtım sektörüne ilişkin detaylı bilgi ve veriler içeren 2017 Sektör Raporu’na göre Türkiye’de akaryakıt ve LPG sektörlerinden sağlanan dolaylı vergilerin toplamı, tüketime de bağlı olarak her yıl artış gösteriyor. Tüketim verileri üzerinden yapılan hesaplamalara göre, petrol sektöründen sağlanan dolaylı vergiler 2017 yılında 92.1 milyar TL düzeyine ulaştı. Bu toplamın 66.5 milyar TL’sini ÖTV, 25.6 milyar TL’sini ise KDV oluşturdu. Akaryakıt ürünlerinden sağlanan toplam dolaylı vergilerde en büyük paya motorinden sağlanan dolaylı vergiler sahip. 2017 yılı sonu itibarıyla petrol piyasasında dört rafineri (lisanslı 6 rafineri), 110 dağıtıcı ve 12 bin 694 istasyonlu akaryakıt bayisi EPDK’dan lisanslı olarak faaliyet gösteriyor.

Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) piyasasında ise 99 dağıtıcı ve 10 bin 494 otogaz istasyonu EPDK’dan lisanslı olarak faaliyet gösteriyor. Öte yandan akaryakıt ve LPG dağıtım şirketi sayıları da tarihinin en yüksek rakamlarında seyrediyor. 2017’de toplam otomotiv yakıtları tüketimi, önceki yıla göre yüzde 6.4 oranında

Otomotiv yakıtları tüketimi, önceki yıla göre yüzde 6.4 oranında artarak yaklaşık 37.7 milyon metreküp olarak gerçekleşti. Otomotiv yakıtları içinde motorinin aldığı pay arttı, LPG’nin payı azaldı.

artarak yaklaşık 37.7 milyon metreküp olarak gerçekleşti. Otomotiv yakıtları içinde motorinin aldığı pay arttı, benzin türleri ve otogaz LPG’nin payı ise azaldı. LPG pazarının otomotiv yakıtları içindeki payının azalmasına rağmen, tüketimi benzinin yaklaşık iki katı büyüklüğüne ulaştı ve toplam otomotiv yakıtları pazarının yüzde 14.8’ini oluşturdu. Sektörün dolaylı vergiler hariç geliri tüketim haricinde petrol fiyatlarındaki değişimden de etkileniyor. Son beş yılda GSYİH içindeki payı ortalama yüzde 3.1 olarak gerçekleşti.

“Sektör, istihdam yanında lojistikte de katkı sağlıyor”

Sektör, yurt genelindeki istasyon ağı ve buna ek olarak sabit köy ve tarımsal amaçlı pompaları ile bölgesel kalkınmaya alt yapı ve istihdam dışında lojistik bakımdan da katkı sağlıyor. 2008-2016 yılları arasında yurt içi otomotiv yakıt tüketimi incelendiğinde GSYİH’deki büyümenin ortalama yüzde 1.7 üzerinde arttığı gözleniyor. Özellikle 2014 yılından itibaren kayıtdışı akaryakıt satışlarına karşı alınan önlemler (otomasyon/alt yapı yatırımları ve marker uygulaması) ile yurt içi otomotiv yakıt tüketimi ortalama her yıl yüzde 8.5 büyüdü.

Türkiye’nin genç nüfusu ve kişi başına düşen geliri dikkate alındığında bin kişi başına düşen araç sayısında 150 ile diğer Avrupa ülkelerinin çok gerisinde yer alıyor. Bu açıdan karşılaştırılabilir olduğu ülkelere göre düşük araç sayısının temel sebebinin yüksek araç fiyatları olduğu düşünülüyor.

Türkiye perakende olarak satış yapan yaklaşık 13 bin bayi ile Avrupa’daki üçüncü en büyük satış ağına sahip ülke konumunda. Marmara ve Ege dışındaki

bölgelerin GSYİH içindeki toplam payı yaklaşık yüzde 50 iken, bu bölgeler bayi sayısının yaklaşık yüzde 65’lik bir kısmını barındırıyor. Buna göre, geniş bir coğrafyaya yayılan bu bölgelerde akaryakıt satış verimliliği görece düşük olmasına rağmen sektör bu bayilere ikmali sürdürerek bölgesel kalkınmaya destek oluyor.

Son beş yılda ülke büyümesinde büyük öneme sahip olan enerji ve alt yapı, taşıma, inşaat ve tarım sektörlerindeki büyüme ile birlikte kayıtdışı akaryakıt alımın önlemler motorin satışını her yıl ortalama yüzde 10 büyütüyor.

Özellikle 2015 yılında yaşanan yüksek büyüme, petrol fiyatlarındaki düşüş ve kayıtdışı akaryakıt satışına ilişkin alınan önlemlere ek olarak, Üçüncü Havalimanı, İstanbul-İzmir otoyolu ve diğer alt yapı projelerinin yıllık akaryakıt tüketiminde yarattığı talepten kaynaklanıyor.

“Havacılık yakıtı satışı ortalama yüzde 10 büyüdü”

Bunun yanında 55 havaalanı, 1.5 milyonu bulan uçak trafiği, 175 milyon taşınan insan sayısı, 3 milyon ton kargo taşıma faaliyeti ile ülkedeki önemli sektörlerden biri olan havacılık sektörünün toplam maliyetinin yaklaşık yüzde 30’dan fazlasını akaryakıt maliyeti oluşturuyor. Son dönemde yaşanan jeopolitik riskler nedeniyle yolcu trafiği ve kargo sayısının büyüme hızında gerçekleşen düşüşe rağmen havacılık yakıtı satışı son altı yılda her yıl ortalama yüzde 10 büyüdü. Üçüncü Havalimanı’nın açılması ile birlikte talebin artacağı ve 2020 yılına kadar ortalama her yıl yüzde 6 ila 7 oranında büyüyeceği düşünülüyor. Denizcilik sektörüne yapılan satışlar ise yurt içi ve transit olmak üzere ikiye ayrılıyor.

“GERİ DÖNÜŞÜMDE ‘SIFIR ATIK’ PROJESİ ÇOK ÖNEMLİ”

Altan DENİZSEL
Biyogaz Yatırımlarını Geliştirme Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı

Türkiye’de enerji sektörü biyogaz alanında oldukça yavaş ilerliyor. Şu ana kadar devreye alınan tesislerin MW toplamı 75-80 mw/saat civarında. Fakat yaklaşık 23 tesisin yarısından fazlası kapasitelerinin yarısını bile üretmiyor. Halihazırda 50 MW’lık kapasitede tesisler de kademeli olarak devreye alınacak. Sektörün gelişimini engelleyen en önemli unsur ise atık sözleşmeleri. Birçok firma, atıklarına para ve nakliye de alıcıya yüklemek istiyor. Bu atıklar ciddi bir sorun, temiz ve sürdürülebilir bir üretime devam edecek firmalar en azından ortak bir maliyette buluşarak bu sorunu çözmeli. Sektörün potansiyeli çok yüksek. Özellikle organik gübre üretiminin en önemli kaynağı günlük 500 bin ton inek atığının ve 40 bin tonluk tavuk atığının fermentasyona tabi tutulması. Bu sayede hem tarım alanlarında kayda değer bir verim artışı olabilir hem de enerji açığının bir kısmı karşılanabilir.

Sektör her yıl yaklaşık yüzde 30 büyüyor. Fakat bugünkü kurlarla, faizlerle ve teminat istekleri ile büyüme yüzde 5 bile olmayacak. Üretim kapasitesi landfilller hariç saatte 50 MW’ye ulaştı. İhracat bu

Geride dördümediklerimizi sürekli ithal edip gömüyoruz fakirleşiyoruz. Bu kapsamda ‘Sıfır Atık’ projesi çok önemli ve biz hayvansal ve organik atıkları gübreye çevirerek elimizden gelen desteği vermeye çalışıyoruz.

sektörün şu anda yapabileceği bir şey değil fakat ileride organik gübre ve organomineral gübre ihracatında büyük rakamlara ulaşılabilir. Kojen ve bazı sensörler haricinde yüzde 80 yerlilik oranıyla ekonomiye kayda değer katkı sağlayabilir.

Biyokütle sektörü çok önemli bir alan. Olaya sadece enerji olarak bakarsak sorunu çözmeye şansımız olamaz. Türkiye topraklarına her gün 500 bin ton inek atığı, 40 bin ton tavuk atığı ve 100 bin ton şehir çöpünün yanı sıra yüksek miktarda arıtma çamuru, mezbaaha atığı, sebze meyve atığı ve daha birçok organik atık dökülüyor. Tüm bunlardan enerji üretmeseniz bile binlerce ton fermente gübre üreterek topraktaki organik madde oranı uzmanların istediği düzeye gelebilir. Böylece milyonlarca dolar değerinde kimyevi gübre ithalatı düşürülebilir. Yabancı ot mücadelesi olmayacağından da verim en az yüzde 20 artar. Yeraltı ve yer üstü sularımız nitrat kirliliğine maruz kalmaz. Yüz binlerce kişi sürekli iş sahibi olur. Tesisler üç vardiya çalışarak sürekli üretim yapar. Biyogaz yapılamayan diğer atıklar gazlaştırılır ve karbon gübresi Biochara dönüşür.

“Sektörün her şeyden önce bir sahibi yok”

Şehir çöpleri boş yere gömülmez ve milli servet heba olmaz ve sürekli depolama alanları aranmaz. Ayrıştırılır-kuru fermentasyon yapılır-gene ayrıştırılır ve kompostu alınır.

En sonunda da yakılarak buhar ve elektrik üretilir ve atık ısı ile de şehir ısıtılacak doğalgaz sarfiyatı azalabilir.

Bu sektörün her şeyden önce bir sahibi yok. Bir atıktan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’na ilgilendiren elektrik veya ısı üretiliyor. Bunun yanında Tarım ve Orman

Bakanlığı’na ilgilendiren organik gübre çıkıyor ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na ilgilendiren atıkların toplanması, temizlik, kontaminasyon, su ve hava temizliği ortaya çıkıyor ama bu bakanlıklar bu işi bir üst merkezde koordine edecek bir makam oluşturamıyor. Her birinin yönetmeliği ayrı ve birbiri ile uyumsuz. Biz rüzgar-güneş-su gibi temiz enerji kaynaklarının kullanılmasının çok önemli olduğunun altını çiziyoruz. Biyokütle sektörü olarak tamamen pislikle uğraşarak temiz enerji üretiyoruz. Hem hayvansal hem de insansal atıklarımızın konu başlığını oluşturuyor.

Avrupa’daki zenginliğe katkı yapan en önemli sektör atık yönetimi ve geri dönüşüm sektörü. Geri dördümediklerimizi sürekli ithal edip gömüyoruz ve sürekli fakirleşiyoruz. Bu kapsamda ‘Sıfır Atık’ projesi çok önemli ve biz hayvansal ve organik atıkları gübreye çevirerek elimizden gelen desteği vermeye çalışıyoruz.

“Atık tesisleri, 6’ncı Bölge teşviki almalı”

Biyogaz tesislerinin daha verimli çalışması ve sektörün gelişmesi için bazı teşviklere ihtiyaç var. Fermentasyon sonucu ortaya çıkan gübre için destek verilmesi gerekiyor. Ayrıca, destek granül için ayrı sıvı için ayrı olmalı. Olası teşviklerin desteğiyle nitrat kimyasal yerine hayvansal olarak da üretilebilir. Öte yandan yurt genelinde atık tesisleri 6’ncı Bölge teşviki almalı. Bunun yanı sıra hastalık ve kontaminasyon ile iç içe bir sektör olduğu için çalışanlara da yıpranma payı verilmesi önem taşıyor. Sektörde yerli parçalar için ek teşvik verilmesini de talep ediyoruz. Gübre ihracatına ayrıca destek verilmeli. Atık ısı veya buharı ile ısıtma yapılacak köyler ve kasabalar bulunmalı ve bu ısıya destek verilmeli.

“YERLİ KAYNAKLARIN DAHA FAZLA KULLANILMASI GEREKİYOR”

Serhat ÇEÇEN
Elektrik Dağıtım Hizmetleri Derneği
(ELDER) Yönetim Kurulu Başkanı

Elektrik sektörü, son 10 yıllık dönemde 100 milyar dolar yatırım yaptı. Bunun 95 milyar doları özel sektör tarafından, 5 milyar doları kamu tarafından yapıldı. Bu 100 milyar dolarlık yatırımın 77 milyar dolarlık kısmı üretim için, 18 milyar dolarlık kısmı elektrik dağıtım şebekesi için ve 5 milyar doları ise iletim şebekesi için harcandı. Diğer taraftan elektrik dağıtım şirketleri önümüzdeki 2030 yılına kadar akıllı şebekeye geçişe dair adımları içeren bir yol haritası (Türkiye Akıllı Şebekeler 2023) hazırladı. Bu yol haritası EPDK tarafından da benimsendi. Bir sonraki uygulama döneminde (2021-2025 yılları arasında) elektrik dağıtım şirketlerinin akıllı şebeke alt yapısı oluşturulmasına dair önemli yatırım plan ve hazırlıkları bulunuyor. EPDK onayını müteakip bu yatırımlar hızla gerçekleştirilecek.

Taşıdığımız potansiyelin en büyük etkenleri arasında Türkiye'nin jeopolitik konumu ile sahip olduğumuz yer altı ve yer üstü kaynaklarımız yer alıyor. Türkiye'nin elektrik tüketimi 2017 yılı sonu itibarıyla 292 milyar kWh seviyesine ulaştı. 2023 yılında yaklaşık 450 milyar kWh olacağı öngörülmüyor. Bu durum elbette ki ener-

Türkiye enerjide yüksek oranda dışa bağımlı durumda. Bu durumu azaltmak için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın birçok projesi bulunuyor. Dışa bağımlılığı azaltmak için de yerli kaynakların daha fazla kullanılması gerekiyor.

ji konusunda dışa bağımlılığı azaltacak şekilde yeni kaynakların oluşturulmasını gerekli kılıyor. Saydığımız özellikler ve akarsu yataklarımızın zengin olması sebebiyle hidroelektrik santraller açısından yüksek potansiyelimiz bulunuyor.

“Türkiye yüksek güneş enerjisi potansiyeline sahip”

Türkiye'nin yenilenebilir enerji potansiyeli içinde en önemli yeri tutan hidrolik kaynaklarımız bakımından incelendiğinde; Türkiye'de teorik hidroelektrik potansiyeli 433 milyar kWh ile globalde teorik potansiyelinin yüzde 1'ine, ekonomik potansiyeli ise Avrupa ekonomik potansiyelinin yüzde 16'sına denk geliyor. Bu potansiyel 2017 yılı sonu itibarıyla kayda değer ölçüde kullanıma sokulmuş durumda.

Diğer taraftan Türkiye yine coğrafi konumu itibarıyla yüksek güneş enerjisi potansiyeline de sahip. Bakanlık tarafından hazırlanan Türkiye'nin Güneş Enerjisi Potansiyeli Atlası'na (GEPA) göre yıllık toplam güneşlenme süresi 2 bin 741 saat yani günlük ortalama 7.5 saat. Bir başka enerji potansiyelimiz de rüzgar enerjisi. Temiz ve yenilenebilir bir enerji kaynağı olan rüzgar enerjisi açısından bir yarımada olan Türkiye yine yüksek potansiyel taşıyor. Türkiye'nin rüzgâr enerjisi potansiyeli 48 bin MW olarak belirlendi. Göz ardı edilmemesi gereken bir başka kaynağımız da jeotermal enerji kaynakları. Türkiye aktif bir tektonik kuşak üzerinde yer aldığı için jeotermal açıdan diğer ülkeler arasında zengin bir konumda yer alıyor. Çeşitli bölgelerimizde yaklaşık bin doğal çıkış şeklinde değişik sıcaklıklarda çok sayıda jeotermal kaynak mevcut. Görüldüğü üzere Türkiye, yenilenebilir enerji potansiyeli bakımından kaynak çeşitliliği ve fazlalığı yüksek bir ülke. Bundan en yüksek

seviyede fayda sağlatılması için lisanssız elektrik üretimi daha fazla teşvik edilmeli, bu sayede yenilenebilir enerjinin toplam enerji üretimi içindeki payı artırılmalı.

Mevcut üretim tesislerinin mali açıdan sürdürülebilirliklerinin sağlanması ve dolayısıyla elektrik sistemindeki mevcudiyetlerinin garanti altına alınması açısından ise söz konusu üretim tesislerine yerli kaynaklar öncelikli olmak üzere belli bir kapasite ödemesi yapılmasını öngören kapasite mekanizması yönetmeliği çıkarılarak 2018 yılı itibarıyla bu mekanizmanın işlerlik kazanmasının arz güvenliğine önemli katkı sağlayacağı düşünülüyor.

Diğer taraftan da 'Enerjinin İpek Yolu' olarak bilinen ve Azeri gazını Avrupa'ya ulaştıran TANAP projesi, Türkiye'nin enerjide transit üst olma alanındaki iş birliklerinin başında geliyor.

“TANAP ile Hazar gazı ilk kez Avrupa'ya ulaştı”

Güney gaz koridorunun bel kemiği olan TANAP ile Hazar gazı ilk kez Avrupa'ya ulaştı. Diğer yandan Rus doğalgazını Türkiye'ye ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşıyacak olan TürkAkım Doğal Gaz Boru Hattı projesinin ilk hattı tamamlandı. Dünyanın en büyük inşaat gemisi olan Pioneering Spirit tarafından döşenen TürkAkım Doğalgaz Boru Hattı'nın derin sulardaki boru hatlarından biri Türkiye piyasasının ihtiyacını karşılarken, diğeri Türkiye - Avrupa sınırına uzanarak Güney ve Güneydoğu Avrupa'ya Rus doğalgazının güvenilir şekilde tedarikini sağlayacak.

Bilindiği üzere Türkiye enerjide yüksek oranda dışa bağımlı durumda ve bu durumu azaltmak için, yerli ve milli enerji politikaları ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın birçok projesi bulunuyor.

“GÜNEŞ ENERJİSİNİ İYİ KULLANIRSAK DIŞ TİCARET AÇIĞI YÜK OLMAYACAK”

Hakan ERKAN

Güneş Enerjisi Sanayicileri ve Endüstrisi Derneği (GENSED) Genel Sekreteri

Türkiye Elektrik İletim A.Ş. verilerine göre güneş enerjisi santrallerinde (GES) kurulu güç Ağustos 2018 itibarıyla 4 bin 750 MW'a ulaşmış bulunuyor. Türkiye toplam kurulu gücünün 87 bin MW olduğu düşünüldüğünde sektörün yaklaşık yüzde 6'lık bir büyüklüğe ulaştığı görülüyor. Yatırım maliyetlerindeki düşüşler, teknolojik gelişmeler ve mevzuatlardaki düzenlemelerle birlikte 2023'te GES kurulu gücünün 10 GW'ı geçeceği tahmin ediliyor.

Sistem kullanım bedelinin 31 Aralık 2017 tarihinden sonra devreye girecek lisanssız GES'lerde yaklaşık dört kat artacak olmasından dolayı 2017 yılının oldukça hareketli geçmesi sonucu sektörde yüzde 300 büyüme gerçekleşti. 2017'deki 2 bin 500 MW ilave kurulumla GES kurulu gücü yıl sonunda 3 bin 400MW'lara ulaştı. 2017'deki 2 bin 500 MW'lık kurulumun sektörde yaklaşık 2.5 milyar dolarlık bir hacim yarattığı görülüyor.

2018'in ilk yarısında ise bin 300 MW'lık ilave kurulumla toplamda 4 bin 700 MW'lara ulaşıldığı görülüyor. 2018 yıl sonu itibarıyla toplam kurulu gücün 5 bin MW'ı aşacağı tahmin ediliyor.

Türkiye güneş enerjisi alanındaki şansını daha iyi kullanabilirse, kaynaklarımızın yurt dışına çıkması önlenilecek ve dış ticaret açığı gelecek nesillere yük olmaktan çıkacak.

2017'deki hızlı büyümenin etkisiyle sayıları hızla artan yerli panel üreticileri, pazarın aynı hızla büyümeye devam etmemesi sebebiyle ilerleyen zamanlarda sıkıntılar yaşayabilir. Bundan sonra YEKA'lar hariç yıllık yaklaşık bin MW ile bin 500 MW arası bir büyüme gerçekleşeceği düşünüldüğünden yerli üreticilerin ihracata yönelmeleri büyük avantaj sağlayacak. Özellikle MENA bölgesi (Ortadoğu ve Kuzey Afrika) yerli panel üreticileri için önemli bir pazar oluşturuyor. Kısıtlamalar olmadan, aylık mahsuplaşmalı öz tüketim çatı projelerinin ve piyasa fiyatları ile lisanslı projelerin hayata geçmesi için gerekli düzenlemele- rin bir an önce yapılması gerekiyor.

“Türkiye, GES kurulu gücünde 13'üncü sırada yer alıyor”

Global arenada ise 2016 yılı sonunda 306 GW olan kurulu gücün 2017'de 100 GW'lık artışla 405 GW'lara ulaştı. 2022 ise 1TW ulaşılacağı tahmin ediliyor. Küresel Güneş Enerjisi Pazar Görünümü 2018-2022 raporuna göre, ilk 20 ülke için güneş enerjisi pazarında gelecek beş yılda iyimser bir görünüm söz konusu oluyor. İyi senaryoya göre pazardaki ilk üç ülkenin (Çin, Hindistan ve ABD) 2022 yılına kadar kurulu güçlerine 463.9 GW, düşük senaryoda ise 245.4 GW eklenmesi bekleniyor. Buna karşılık, ilk 20'deki ülkelerin 2022'ye kadar yüksek senaryoda göre 729.2 GW, düşük senaryoya göre ise 350.6 GW kurulum gerçekleştirmesi bekleniyor.

Avrupa genelinde ise 2017 GES kurulu gücü ve 2022 tahminlerine bakıldığında Almanya'nın 43 GW'dan 63 GW'a, İtalya'nın 19 GW'dan 27 GW'a ve Fransa'nın 8 GW'tan 20 GW'a ulaşacağı görülüyor. 2016 ve 2017'de global pazara göre daha kısıtlı bir büyüme gösteren Avrupa paza-

rının 2018'de daha hareketleneceği düşünülüyor. 2017 GES kurulu gücü itibarıyla dünyada 13'üncü sırada olan Türkiye'nin 2022'de global sıralamadaki yerini koruyacağı tahmin ediliyor. Bununla birlikte güneş enerjisi teknolojilerine verilecek destekler, ekonominin en zayıf halkası olan cari açık sorununun çözülmesine katkı sağlayacak ve milli enerji politikalarının güçlenmesine yardımcı olacak. Sonuç olarak güneş enerjisi ve enerji depolama konusunda ilerleyen yıllardaki gelişmeler, enerjide yeni bir dönemi başlatacak.

Türkiye güneş enerjisi alanındaki şansını daha iyi kullanabilirse, kaynaklarımızın yurtdışına çıkması önlenilecek ve dış ticaret açığı gelecek nesillere yük olmaktan çıkacak.

Kurulan her 10 MW'lık GES yıllık 1 milyon dolar değerinde petrol ve doğalgaz karşılığı elektrik üretimine eşit üretim yapıyor. Panellerin 30 yıla kadar ömrü olduğu düşünüldüğünde, bu rakamın yaklaşık 30 milyon dolara ulaştığı görülüyor. Bu yıl 5 bin MW'dan fazla GES'in devrede olacak olması 500 milyon dolar değerindeki elektriğin doğal bir kaynak olan güneşten üretileceği anlamına geliyor.

“SOSYAL POLİTİKALAR KAPSAMINDA LPG KULLANIMI DESTEKLENMELİ”

Cem ÖNCE
Türkiye LPG Derneği
Genel Sekreteri

Türkiye LPG sektöründe bugün itibarıyla EPDK tarafından lisanslandırılmış, 99 dağıtım, 109 depolama, 58 taşıma, 10 LPG tüpü imalatı, 90 LPG tüpü muayenesi, tamir ve bakımı şirketi bulunuyor. Toplam 10 bin 593 otogaz bayii ile bu alanda küresel lider olan sektörde, 2 bin 822 LPG tankeri ve altı adet deniz aracı da faaliyetlerini sürdürüyor. Sektör, yıllık 400 bin ton depolama ve 5 milyon tondan fazla dolum kapasitesine sahip. Ayrıca, yaklaşık 7.5 milyon kullanıcıyı ve 70 milyon adedi aşan tüpü bünyesinde barındırıyor. Başta turizm ve sanayi olmak üzere yaklaşık 10 bin müşterisi ile dökme LPG alanında faaliyetlerini sürdüren sektörün doğrudan yarattığı toplam 30 milyar liralık bir iş hacmi ve 12 milyar liralık vergisel boyutu bulunuyor. Yine sektörün doğrudan yarattığı 150 bin çalışan ile 500 bini aşkın kişinin geçimini sağlıyor.

Türkiye, LPG’de hem nicel büyüklüğü hem de sunulan ürün ve hizmetlerinin niteliği ile globalde önemli pazarların arasında yer alıyor. Tüplü LPG ve otogaz pazarı, Türkiye LPG sektörünün kayda değer bir bölümünü oluşturuyor. Türkiye’de 2000

Sosyal politikalar kapsamında dar gelirli ailelere, yakacak yardımı olarak büyük ölçüde kömür dağıtılıyor. Karbon salımı açısından LPG ile mukayese dahi edilemeyecek yüksek değerlere sahip kömür ise yoğun hava kirliliğine yol açıyor.

yılında altın yılını yaşayan LPG pazarı, 2001 krizi ve aynı dönemde doğalgazın olağanüstü bir hızla yayılması ile birlikte trajik bir küçülme trendine girdi. Tüplü pazarı hızla daralırken, otogaz pazarının güçlü bir şekilde büyümesi bir anlamda bu trajik tabloyu dengeleyerek, LPG sektörünün bugünlere gelmesini sağladı.

Türkiye, Güney Kore’nin ardından ikinci konumda

Tüplü LPG kullanımı, büyük oranda doğalgazın ulaşamadığı kırsal alanlara kaydı. Tüpgazın doğalgaz karşısındaki vergisel dezavantajı, temiz bir enerji kaynağı olan LPG’nin kırsal bölgelerde evsel ve ısınma amaçlı kullanımının azalmasında çok önemli bir engel. Doğalgaz yayılımının olmadığı bölgelerde konut ve endüstri alanındaki kullanıcılar, daha ekonomik olduğu algısıyla, çevresel boyutta olumsuz etkileri de olan alternatif yakıtlara yönelmiş bulunuyor. Tüplü LPG kullanımı, sosyal amaca yönelik politikalar dâhilinde doğalgaz ile bir arada değerlendirilerek kalorifik bazda vergilendirmeye konu edilebilirse; tüketicilerin tezek ve benzeri iptidai yakıtlar yerine LPG kullanmasına olanak sağlanabilecek. Son yıllarda düzenli büyüme trendini sürdüren Türkiye otogaz pazarı ise WLPGA verilerine göre Güney Kore’nin ardından ikinci konumda. Türkiye, 4.6 milyon otogazlı araç sayısı ile globalde lider konumda. Yine 10 bini aşan otogaz istasyonumuz ile de globalde ilk sırada yer alıyoruz.

Ancak en önemli pazarlardan biri olmamıza rağmen bu verimli ve efektif enerji kaynağından, sunduğu fırsatlardan daha etkin şekilde yararlanabilmemiz için atabileceğimiz bazı adımlar, bazı düzenlemeler bulunuyor. Türkiye’de LPG’nin

avantajlarından en ideal şekilde yararlanabilmesi için atılabilecek adımları ve aynı zamanda sektörel beklentimiz olan konu başlıklarını şu şekilde sıralayabiliriz: AB’nin otomotiv yakıtlarında 2025 yılı için koyduğu salınım hedeflerini Türkiye, gelişen otogaz kullanımı ile yaklaşık 15 yıl öncesinden yakalamış durumda. Bunu otogazda daha da geliştirebiliriz, daha da önemlisi evsel ve endüstriyel kullanıma da yaygınlaştırabiliriz. Bu da sera gazı azalımı hedefleri kapsamında LPG kullanımının teşvik edilmesi ile gerçekleştirilebilir.

Diğer taraftan 2007 yılında yayımlanan 5307 sayılı LPG Piyasası Kanunu, piyasa düzeni açısından son derece önemli. Kanunun, günümüz koşullarında LPG’nin farklı kullanım alanlarını dikkate alarak sektörün önünü açacak yeni uygulamalarla ele alınmasını, yeniden sektörle birlikte düzenlenmesini, öncelikli ve çok önemli buluyoruz. 2018 yılı içinde Ulusal Stok Komisyonu’nca alınan karar ile yılsonuna kadar LPG sektöründe 10 gün olarak düzenlenen stok yükümlülüğünün, piyasa koşulları da dikkate alınarak ve kalıcı bir şekilde 10 gün olarak tanımlanması da, sektör açısından çok önemli. Ayrıca, şirket stoklarında yer alan tüp içindeki LPG miktarı ile seyir halinde gemi-tanker üzerinde bulunan tüm LPG ürünlerinin (yükleme limanından itibaren) de ulusal stok miktarları içinde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Sosyal politikalar kapsamında dar gelirli ailelere, yakacak yardımı olarak büyük ölçüde kömür dağıtılıyor. Karbon salımı açısından LPG ile mukayese dahi edilemeyecek yüksek değerlere sahip kömür ise yoğun hava kirliliğine yol açıyor. Bu nedenle kış aylarında bazı semtlerde hava kalitesi oldukça düşüyor ve nefes alınamaz hale geliyor.